

I. INTRODUCERE

Dragi colegi,

Prezentul curs se dorește a fi un ghid în descoperirea a ceea ce înseamnă Europa sub aspectul tendințelor sale periodice de „unificare”, sub aspectele istorice ale evoluției sale, ca parte componentă a societății umane și ca europeni, un ghid în vederea folosirii cursului tipărit aferent materiei, a familiarizării cu noțiunile elementare ale acesteia și în autoevaluarea periodică cu privire la modalitățile în care ați reușit să asimilați pe parcursul semestrului noțiunile nou introduse. Cursul se dorește a fi suport de studiu individual pentru a vă facilita acoperirea noțiunilor de bază ale disciplinei în contextul unui număr mai rar de întâlniri cu cadrul didactic decât cele pe care le au studenții unui curs cu frecvență zilnică.

I.1. Scopul și obiectivele disciplinei. Competențe dobândite

Materialul de studiu *Istoria construcției europene* este destinat studenților de la specializarea Drept și a fost elaborat în conformitate cu programa analitică a disciplinei, adaptată formei de învățământ frecvență redusă. Această lucrare poate fi utilă și studenților de la cursurile cu frecvență de la specializarea Drept, precum și celor de la specializări înrudite sau care au inclus acest obiect de studiu în planul de învățământ.

Scopul acestui material este de a vă asigura un suport informațional care să reprezinte o bază teoretică, pe care să o puteți folosi cu încredere în cadrul activităților de învățare ale disciplinei *Istoria construcției europene* și să ofere o imagine generală a acestei ramuri de drept.

Obiectivul principal este acela de a vă familiariza cu aspectele generale ale evoluției unității europene, în condițiile în care această ramură a societății umane a cunoscut un traseu interesant de la formarea sa până în prezent, independent sau în strânsă legătură cu evoluția statală. Înțelegerea mecanismelor de funcționare a instituțiilor privite din perspectivă istorică asigură o mai bună înțelegere a situației lor actuale, a formării lor treptate.

Obiective specifice. După studierea acestui curs, veți fi capabili și mai bine pregătiți pentru:

1. Utilizarea adecvată a conceptelor, teoriilor, paradigmelor și metodologiilor din domeniul istoriei și instituțiilor europene.
2. Aplicarea tehnicilor și instrumentelor specifice istoriei UE.
3. Interpretarea, corelarea și compararea instituțiilor de a nivel național și a celor de la nivel european unional.
4. Aplicarea cunoștințelor necesare în culegerea datelor și informațiilor referitoare la o problemă legată de UE.
5. Definirea conceptelor și analiza acestora, interpretarea și compararea instituțiilor europene.
6. Interpretarea raportului dintre diversele state europene și Uniune, în ansamblul său.
7. Elaborarea de proiecte profesionale.

Competențe dobândite:

- C1** Utilizarea adecvată a conceptelor, teoriilor, paradigmelor și metodologiilor din domeniul istoriei și instituțiilor europene.
- C2** Aplicarea tehnicilor și instrumentelor specifice istoriei UE.
- C4** Interpretarea, corelarea și compararea instituțiilor de a nivel național și a celor de la nivel european unional.
- C5** Aplicarea cunoștințelor necesare în culegerea datelor și informațiilor referitoare la o problemă legată de UE.
- C4.1.** Definirea conceptelor și analiza acestora, interpretarea și compararea instituțiilor europene.
- C4.2.** Interpretarea raportului dintre diversele state europene și uniune, în ansamblul său.
- C4.3.** Elaborarea de proiecte profesionale.

CT 1. Utilizarea eficientă a resurselor de comunicare și a surselor de informare și de formare profesională asistată, atât în limba română, cât și într-o limbă străină de circulație internațională.

I.2. Cerințe preliminare

Acest material introduce în bagajul dvs. de cunoștințe noțiuni și elemente relativ noi, unele dintre ele complet necunoscute pentru toți studenții. Unele dintre aceste noțiuni vă sunt cunoscute din viața cotidiană sau de la istorie, dar după ce veți parcurge acest material veți înțelege mult mai bine aceste noțiuni, veți înțelege termenii pentru care vă veți da seama că uneori aveți un înțeles eronat sau diferit de cel pe care îl acordă dreptul în general sau că înțelesul unor noțiuni au suferit modificări semnificative în decursul istoriei.

Cu toată noutatea acestui material, cunoștințe de bază similare veți dobândi în studiul Teoriei generale a dreptului, Dreptului roman sau Istoria instituțiilor juridice.

Desigur, din perioada liceului vă vor fi utile o serie de cunoștințe de istorie, fără ca absența unor noțiuni care exced culturii generale să reprezinte un impediment în parcurgerea și absorbirea prezentei discipline și a informațiilor introduse de aceasta.

I.3. Conținutul materialului de studiu

Spre deosebire de cursurile tradiționale, prezentul material de studiu este organizat pe unități de studiu, specificul și raționamentele acestei abordări fiind prezentate în recomandările de studiu indicate la punctul următor.

Unitățile de studiu menționate sunt în număr de 9, cu un număr variat de ore alocate studiului pentru fiecare dintre ele și sunt organizate după cum urmează:

1. Introducere. Europa – continent și scurt istoric;
2. Premisele și începuturile ideii europene;
3. Primele organizații europene – OECE, UEO, CE, CECO;
4. Tratatul de la Roma – CEE și Euratom;
5. Probleme, piedici, neînțelegeri;
6. Constituirea UE – drum, Actul Unic European;
7. Tratatul UE;
8. Probleme specifice UE;
9. Viitorul Uniunii Europene.

I.4. Recomandări de studiu

Important pentru prezentul material este faptul că reușește să combine învățarea alături de cadrul didactic cu învățarea individuală a studentului, care având în vedere forma de învățământ frecventată poate avea dificultăți cu gestionarea timpului.

Prezentul manual dorește să vă asigure o modalitate comodă și plăcută de parcurgere a materiei, într-o formă mai lipsită de convențional, dar în același timp mai organizată. Această formă de prezentare a materialului nu exclude munca individuală, participarea studentului și a cadrului didactic, prezența acestuia fiind în continuare necesară, dar ușurează sarcinile de lucru ale studentului.

După cum veți observa pe partea stângă a textului există o bandă lipsită de text, care are un dublu rol – pe de o parte, permite inserarea unor pictograme atractive și sugestive, iar pe de altă parte transformă acest curs într-un caiet de notițe, deoarece studentul poate în spațiul destinat acestui scop să își facă notițele necesare, să își noteze întrebările sau să facă observații pertinente cu privire la conținutul parcurs, precum și orice fel de mențiuni consideră necesare. Această modalitate de abordare vă implică pe dvs., colegii noștri studenți, și mai mult în procesul de învățare, ușurând și facilitând absorbirea cunoștințelor.

De aceea, încurajarea mea este să folosiți acest spațiu destinat special dvs.!

În ceea ce privește posibilitățile de autoevaluare oferite de acest curs vă îndemn să le folosiți cu încredere, în măsura posibilului chiar după finalizarea studiului, deoarece un astfel de comportament vă va ajuta să rețineți mai ușor și să consumați apoi mai puțin timp pentru pregătirea finală.

Spațiul acordat dvs. include uneori mici exerciții, teme de reflecție etc. Pentru unele dintre ele, a căror rezolvare ar fi mai utilă dacă s-ar face în scris am precizat spațiul păstrat special la finalul unității de studiu.

Pentru a vă ușura munca și a face mai agreabil contactul cu materialul de studiat am identificat o serie de imagini care vor favoriza memorarea și vor reprezenta semne de atenționare cu privire la conținutul enunțului din partea stângă a materialului.

Ghidul imaginilor folosite în banda din partea stângă a textului:

Semnifică necesitatea de a fi mai atenți, uneori necesitatea de a memora bucăți de text corespunzătoare din partea dreaptă. Indică un enunț important, de reținut.

Am încercat să estimăm timpul necesar parcurgerii unității de învățare, o scurtă autoevaluare disponibilă pentru fiecare dintre aceste unități, precum și o trecere în revistă a bibliografiei obligatorii aferente, acest quantum reprezentând timpul dvs. de studiu pentru unitatea de învățare.

Imaginea alăturată va indica de fiecare dată când va apare faptul că în partea dreaptă a materialului se expune subiectul propriu-zis al unității de învățare, respectiv aspecte teoretice, exemplificări, sarcina de învățare – posibile teme de reflecție atunci când este cazul, activități de învățare.

Bine-cunoscutul simbol alăturat vă indică faptul că ați ajuns cu materialul de studiu la finalul studiului, care cuprinde eventuale concluzii și cuvintele-cheie care corespund unității de studiu. De asemenea, la acest punct veți găsi și întrebări, teste, diverse probleme de dezbătut sau verificarea cunoștințelor etc.

Orice fel de curs sau material de pregătire are și trebuie să aibă și o bibliografie obligatorie aferentă, care trebuie să fie studiată de către cei care doresc performanță, dar și bibliografie suplimentară, care poate fi studiată de către cei interesați. Întotdeauna aceste recomandări bibliografice vor fi însoțite de pictograma alăturată. Alături de acestea vor fi indicate anumite link-uri către site-uri cu informații utile sau interesante, atunci când aceste au un nivel calitativ care să se preteze unui curs universitar.

Resurse de învățare

Prezentul curs are la bază, în mod evident, anumite cunoștințe de istorie universală sau națională. Evident, lipsa acestora nu reprezintă un impediment în studiul acestei discipline, deoarece fiecare dintre unitățile de studiu are o mică introducere cu caracter istoric pentru a încadra în contextul general al societății respective, domeniul dreptului. Evident, de mare ajutor sunt cunoștințele pe care le veți obține la Teoria generală a dreptului, Drept roman, Introducere în dreptul civil sau Drept constituțional. Ținând cont însă de amploarea cursului și de diversitatea instituțiilor juridice care pot fi tratate, sub anumite aspecte acest curs va anticipa o parte dintre elementele cu care urmează să vă familiarizați pe parcursul viitorilor ani de studiu, drept urmare demersul dvs. viitor de studiere a dreptului în general va fi ușurat prin studierea noțiunilor acestui curs. De asemenea, elemente importante vor fi legate de Istoria statului și dreptului românesc, prin conexiunile pe care le puteți crea.

I.5. Recomandări privind autoevaluarea

Autoevaluarea este foarte importantă pentru dvs. scopul acesteia fiind de a vă indica aspectele interpretate sau reținute eronat, de a corecta aceste erori și reprezintă un pas spre viitoarea unitate de studiu.

Întotdeauna evaluarea cunoștințelor, indiferent de domeniu, are două componente: pe de o parte există autoevaluarea permanentă făcută de fiecare dintre voi, iar pe de altă parte există evaluarea tutorelui, care este periodică (prin testările existente pe parcursul semestrului) și finală, respectiv evaluarea făcută după finalizarea tuturor unităților de studiu, care împreună cu celelalte componente ale evaluării vor oferi studentului răspunsul necesar cu privire la gradul de aprofundare a domeniului drept administrativ – partea generală.

Veți putea observa că există la finalul fiecărei unități de studiu mici cașete care au drept scop autoevaluarea dvs. Răspunsurile minimale la întrebările menționate sau problemele ridicate la finalul fiecărei unități de studiu vor fi găsite în prezentul manual - ghid.

Evaluarea finală va consta într-o pondere de 80% din lucrarea scrisă, de la finalul semestrului, din cadrul unei întâlniri stabilite în funcție de calendarul examenelor din intervalul de sesiune legală, adoptat de Senatul Universității, 20% din evaluările semestriale, respectiv evaluarea unor lucrări, proiecte comune, referate, prezentări făcute pe parcursul semestrului, în funcție de tema aleasă în mod liber de fiecare dintre dvs.

Pictograma specifică acestei părți a fiecărei unități este bufnița, pentru un motiv simplu: această pasăre, departe de a fi fost considerată malefică sau aducătoare de rele, a fost în istorie cel mai utilizat simbol al înțelepciunii, înțelegerii și cunoașterii, pe care sperăm să le deprindeți prin parcurgerea prezentului manual.

Întregul curs este redactat într-un limbaj cât mai accesibil, în scopul unei înțelegeri cât mai facile, fără a încerca însă să evităm, din contră chiar, limbajul de specialitate al domeniului dreptului, un limbaj atât de specific și pe care trebuie să vi-l însușiți.

Acestea fiind spuse, dragi studenți, vă urăm succes în demersurile dvs. de studiu, înțelegere, asimilare și cunoaștere a istoriei construcției europene! Prin acest curs, dar și prin prezența noastră de la seminarii, vă vom fi alături în acest demers.

UNITATEA DE STUDIU NR. 1

EUROPA – continent și istorie

1.1. Introducere

Această unitate de studiu, prima dintre cele 9 care alcătuiesc prezentul curs, reprezintă o introducere în domeniul care urmează a fi studiat. Scopul său este de a defini noțiunile de bază cu care vom lucra în cadrul acestei discipline, respectiv ce anume este Europa din punct de vedere geografic și ce anume reprezintă continentul din punct de vedere istoric.

Durata de parcurgere a unității de studiu este de 4 ore.

1.2. Obiectivele unității de studiu

- să cunoașteți informațiile geografice de bază despre continentul european;
- să cunoașteți informații istorice de bază despre Europa.

1.3. Subiect

1.3.1. Europa – informații geografice

Despre Europa, pe care noi europenii o percepem în mod evident a fi un continent, există discuții serioase pe care încep să le poarte unii oameni de știință în legătură cu statutul acestui continent. Sunt voci care se întrebă în ce măsură continentul european nu este decât o peninsulă a unui continent mai mare, Asia sau Eurasia, argument consolidat și de faptul că între cele două regiuni – Asia și Europa – există o legătură continentală extrem de extinsă, separarea fiind aproape imposibilă. Cele două zone prezintă atât asemănări de ordin geografic, cât și deosebiri. Desigur, definirea lor ca un singur continent sau ca două continente distincte este o problemă de percepție pur teoretică, ce nu vine să modifice de fapt foarte mult realitățile actuale.

Pentru a ușura demersul nostru și pentru că aceasta este opinia oarecum clasică, încetățenită, pe care o urmează școala geografică clujeană, vom trata deci Europa ca pe un continent, aflat între câteva **limite geografice** clar precizate și cunoscute. La vest delimitarea este realizată de Oceanul Atlantic, la răsărit de Munții Ural din Rusia (cu o continuare pe linia fluviului Ural, Mării Azov, Mării Negre și Mării Marmara), în timp ce *limita sudică* este Marea Mediterană, iar la *nord* Oceanul Arctic. (vezi

Anexa 1 – Harta geografică a Europei).

Există desigur unele **chestiuni problematice** legate de statele componente ale continentului european. Astfel, spre exemplu, Rusia este un stat uriaș, care se întinde mult peste cele două continente, de fapt este un stat care el însuși are dimensiunea unui continent. De asemenea, se pune sub semnul întrebării apartenența Turciei la continentul european, cu certitudine doar o parte infimă din acest stat fiind pe acest continent.

Câteva informații strict numerice ne dau următoarele date despre Europa:

1. **Suprafața** continentului: 10.180.000 kmp
2. **Populația**: 742.452.000 locuitori
3. **Densitatea** populației: 72,9/kmp
4. Aproximativ 50 de țări
5. Aproximativ **225 de limbi vorbite**.

(Vezi **Anexa 2 – Harta politică a Europei azi**).

1.3.2. Europa – scurt istoric

Primele informații legate de Europa provin din mitologia greacă, ce vorbea despre o femeie, Europa, răpită de Zeus. Acesta, transformat în taur alb, o răpește pe această fiică a regelui fenician, mamă a regelui Minos din Creta. Foarte probabil, legenda a circulat pe cale orală abia apoi căpătând formă scrisă.

Numele Europa este folosit pentru prima în *Iliada* lui Homer, când această denumire definea de fapt Insula Creta.

Numele Europa mai apare apoi la Hesiod, datarea fiind în sec. VIII a.Chr., cu referire de data aceasta la Grecia continentală.

Așadar, această denumire nu a însemnat întotdeauna același lucru, practic noțiunea fiind una extinsă de la Grecia către întregul continent.

S-a încercat stabilirea originii din punct de vedere etimologic a acestui nume. Două variante sunt cele care până în acest moment s-au bucurat de succes. Prima dintre ele se referă la o variantă egipteană a numelui, legată de zeița cu cap de vacă, Hathor. Cea de-a doua variantă susține o origine în vechiul oraș-stat din Mesopotamia, Akkad, unde un cuvânt din care a derivat cuvântul Europa însemna *apus*. Ținând cont de faptul că față de poziția geografică a acestui oraș Grecia antică se afla către apus este posibil să fie o legătură între aceste variante. Desigur sunt și alte teorii, însă nu vom insista acum asupra acestor aspecte.

Evident, din punct de vedere geografic Europa nu a însemnat întotdeauna ceea ce înseamnă azi.

Pentru a explica puțin, este suficient spre exemplu să amintim faptul că grecii denumeau în antichitate Europa teritoriul cunoscut lor. Această zonă se întindea de la strâmtoarea Gibraltar la râul Don, era cumva influențată și legată de Marea Mediterană, fiind delimitată practic de nordul Africii la sud și de norul Dunării pentru „granița” nordică. (vezi **Anexa 3 – Europa văzută de Herodot**)